

**SPECIFIKACE POŽADAVKŮ PRO JEDNOTNOU
PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKU V PŘIJÍMACÍM ŘÍZENÍ NA
STŘEDNÍ ŠKOLY V OBORECH VZDĚLÁNÍ
S MATURITNÍ ZKOUŠKOU**

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Zpracoval: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání

Obsah

Úvod	3
Požadavky na vědomosti a dovednosti, které mohou být ověřovány v rámci jednotné přijímací zkoušky	4
Část A1 – Specifikace didaktického testu pro osmiletá gymnázia	4
Část A2 – Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na osmiletých gymnáziích	6
Část B1 – Specifikace didaktického testu pro šestiletá gymnázia	12
Část B2 – Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na šestiletých gymnáziích	14
Část C1 – Specifikace didaktického testu pro čtyřleté obory vzdělání a nástavbová studia s maturitní zkouškou	20
Část C2 – Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na čtyřletých oborech vzdělání a nástavbových studii ukončených maturitní zkouškou	23

Úvod

Tento dokument, který je určen pro jednotnou přijímací zkoušku z českého jazyka a literatury zadávanou v rámci přijímacího řízení na střední školy zakončené maturitní zkouškou, vymezuje rozsah požadavků na vědomosti a dovednosti uchazečů o příslušné obory vzdělání.

Právní rámec

Přijímání ke vzdělávání ve střední škole upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů a vyhláška č. 353/2016 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ve středních školách.

Pedagogické dokumenty k soupisu požadavků

Specifikace požadavků vychází ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura vymezeného v [Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání](#)¹. Nezbytným předpokladem pro zvládnutí testu je osvojení vědomostí a dovedností definovaných ve [Standardech pro základní vzdělávání – Český jazyk a literatura](#)². Obsah didaktických testů nepřekročí rámec [Doporučených učebních osnov předmětů ČJL, AJ a M pro základní školu](#) (MŠMT, 2011), část Český jazyk a literatura³.

¹ <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>

² <http://www.nuv.cz/t/zarazeni-standardu-do-rvp-zv>

³ <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2011/03/Doporucene-ucebni-osnovy-predmetu-CJL-AJ-a-M-pro-zakladni-skolu.pdf>

Požadavky na vědomosti a dovednosti, které mohou být ověřovány v rámci jednotné přijímací zkoušky

Část A1 – Specifikace didaktického testu pro osmiletá gymnázia

Požadavky na uchazeče, který bude skládat jednotnou zkoušku z českého jazyka a literatury v rámci přijímacího řízení do prvního ročníku osmiletého gymnázia, jsou formulovány v souvislosti s RVP ZV a zahrnují požadavky na vědomosti a dovednosti uchazeče v těchto oblastech: jazyková výchova, komunikační a slohová výchova, literární výchova.

Uchazeč o vzdělávání v osmiletém gymnáziu prokáže osvojení následujících vědomostí a dovedností:

1 pravidla českého pravopisu

- ovládá lexikální pravopis;
- ovládá základy pravopisu morfologického (koncovky podstatných jmen a přídavných jmen tvrdých a měkkých);
- ovládá základy pravopisu syntaktického (shoda přísudku s podmětem, psaní čárek v jednoduchých souvětích);

2 slovní zásoba, tvoření slov

- postihne význam pojmenování v daném kontextu;
- postihne význam známých přísloví, rčení, pořekadel, pranostik, doplní jejich chybějící část;
- porovná významy pojmenování, rozliší slova významově nadřazená, podřazená, souřadná;
- rozliší slova jednoznačná a mnohoznačná;
- přiřadí k vybraným pojmenováním synonyma (slova souznačná) a antonyma (slova opačného významu);
- rozezná slova citově zbarvená a zdrobněliny;
- rozliší spisovné a nespisovné tvary slov, nahradí slovo nespisovné slovem spisovným;
- rozezná slova příbuzná;
- rozliší slovo, slabiku, hlásku (samohlásku, souhlásku, dvojhlásku);
- orientuje se ve stavbě jednoduchých slov (kořen, část předponová a příponová, koncovka);

3 skladba

- rozliší věty podle postoje mluvčího, správně zaznamená interpunkci na konci věty;
- rozliší větu jednoduchou a souvětí, upraví větu jednoduchou na souvětí a naopak;
- určí základní skladební dvojici (rozliší podmět holý a rozvitý, podmět vyjádřený, nevyjádřený a několikanásobný);
- užívá vhodné spojovací výrazy, nahradí spojovací výraz v souvětí tak, aby smysl zůstal zachován;
- přiřadí větný vzorec konkrétnímu větnému celku;
- rozpozná větu uvozovací, rozliší řeč přímou a nepřímou;

4 tvarosloví

- určí ohebné i neohebné slovní druhy (s výjimkou částic);
- určí pád, číslo, rod a vzor podstatných jmen;
- určí druh a vzor přídavných jmen;
- určí mluvnické kategorie sloves (osoba, číslo, způsob, čas);
- vyhledá složené tvary slovesa;

5 porozumění textu

- prokáže porozumění textu včetně nepísmenných typů textu (tabulka, graf aj.);
- vystihne nadpis textu na základě hlavní myšlenky textu;
- rozliší podstatné informace od nepodstatných;
- nalezne v krátkém textu klíčová slova a obsahové jádro sdělení;
- posoudí úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení;
- porovná informace ze dvou zdrojů;
- rozliší fakta a domněnky;
- rozezná manipulativní prvky v reklamě nebo inzerci;

6 slohová výchova

- seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti;
- uspořádá jednoduchý text podle textové návaznosti;
- odhadne pokračování textu nebo doplní jeho předcházející část;
- rozezná základní slohové útvary a žánry (blahopřání, dopis, dotazník, inzerát, návod k použití, oznámení, popis děje, popis pracovního postupu, popis předmětu, pozvánka, přihláška, vypravování, vzkaz, zpráva);
- postihne vhodnost či nevhodnost užití jazykových prostředků (spisovných a nespisovných) vzhledem ke komunikační situaci;

7 literární výchova

- používá elementární literární pojmy při jednoduchém rozboru literárních textů (próza, poezie, drama, verš, rým, přirovnání);
- rozezná základní literární žánry (bajka, báseň, hádanka, komiks, pohádka, pověst, povídka, rozpočítadlo, říkanka);
- rozliší literaturu uměleckou a věcnou;
- rozliší umělecký text od neuměleckého, rozezná různé typy neuměleckých textů (publicistický text, populárně naučný text, slovník, encyklopedie).

Část A2 – Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na osmiletých gymnáziích

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Můj potměšilý soused se nikdy nezmění.
- B) Příčinou nedorozumění byla jeho nesmělost.
- C) Start letadla doprovázelo poměrně silné hřmění.
- D) Velmi sebevědomě vyvrátil všechny jeho doměnky.

Řešení: D

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

Sourozenci Jakub a Lukáš trávili celý měsíc u babičky, která bydlí na vsi poblíž Příbyslavi. Oba rádi chodili na celodenní vycházky do přírody. Nejvíce je upoutali rozlehlé pastviny, kde s oblibou pozorovali barevné motýli, vážky s průsvitnými křídly nebo neúnavně poskakující kobylky zelené. Zástupci pozoruhodné hmyzí říše je úplně okouzlili. To ale děti ještě netušily, jak nemilé překvapení jim hmyz připraví.

Na babiččině zahradě si v zemi vybudovaly hnízdo vosy. Pravidelné nálety zuřivých vos působily všem mnoho starostí. Jednoho dne však Lukáš objevil na polici oběmnou knihu, v níž byl také návod, jak na vosy vyžrát.

(CZVV)

2 Najděte ve výchozím textu šest slov, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Řešení: upoutaly, motýly, neúnavně, připraví, zuřivých, oběmnou

3 Na každé vynechané místo (*****) v následujících příslovích doplňte příslušné slovo:

- 3.1 Hanka je upřímná, každému řekne, co si myslí. Platí pro ni: Co na srdci, to na ****.*
- 3.2 Doma jsem řekl, že stoprocentně vyhraju matematickou olympiádu. Maminka odvětila: Neříkej hop, dokud ****.*

Řešení: 3.1 – jazyku; 3.2 – nepřeskočíš

4 Mezi kterou z následujících dvojic slov je stejný významový vztah jako mezi slovy KRUMPÁČ – LOPATA?

- A) čočka – hrách
- B) malina – ovoce
- C) polička – dřevo
- D) strom – borovice

Řešení: A

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 5

Včera mě Petr rozzlobil. Měla jsem hodně práce – udělat úkol z matematiky, vypsát si anglický slovíčka. A když to všechno bylo hotové, do pokoje vešel von, v ruce zmrzlinu. A jak se zvědavě naklonil nad stůl, zmrzlina skončila na mejch školních sešitech.

(CZVV)

5 Najděte ve výchozím textu všechny nespisovné tvary slov a přepište je do spisovné češtiny.

Řešení: anglická, on, mých

6 Přiřadte k jednotlivým druhům podmětu (6.1–6.3) odpovídající větu (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

6.1	podmět rozvitý	_____
6.2	podmět nevyjádřený	_____
6.3	podmět několikanásobný	_____

- A) Během výletu překvapily české turisty přeháňky a bouřky.
- B) Včera pytláci zcela bezohledně zničili domovy vydry a rysa.
- C) Nad rybníky a loukami pomalu kroužil v širokých spirálách orel.
- D) Se sklizní jablek a hrušek dědovi pomáhali ochotní lidé z vesnice.
- E) V blízkosti silničního mostu jsme zahlédli hnízda vlaštovek a jiříček.

Řešení: 6.1 – D, 6.2 – E, 6.3 – A

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–12

(1) Objevovat, obchodovat, rybařit, pobavit se i bojovat – *****, proč lidé opouštějí souš a vydávají se na vodu, je mnoho. Po tisíce let lidé vymýšlejí nové a nové prostředky, jak vodní plochu překonat bezpečněji a rychleji.

(2) Nejstarším prostředkem přepravy po vodě jsou vory. Ty na rozdíl od člunů nejsou plavidly jen kvůli své konstrukci, ale zejména proto, že se vyrábějí z materiálu, který plave, tedy například ze dřeva. V Kanadě nebo Rusku byly vory zhotovovány svazováním kmenů, jejich obvyklým cílem bylo přepravit dříví po řekách.

(3) **Vor také využil ke svému bádání známý norský cestovatel.** Thor Heyerdahl chtěl dokázat, že plavba z Jižní Ameriky do Polynésie je možná i bez moderního vybavení. Na voru urazil něco málo přes 6 800 kilometrů (3 700 námořních mil).

(4) Často využívaným plavidlem je také člun. **Okolnosti vzniku člunu vyvolávají množství otázek.** Na počátku možná bylo pozorování duté ulity vznášející se na vodě. To ale není příliš podstatné. **Řada odborníků označuje člun za vynález stejně významný jako kolo.** Dřevěný člun je předchůdcem plachetnic. Kromě dřeva se však k výrobě člunů používala také kůže z různých zvířat.

(5) V Indii se ke zhotovení člunů používá buvolí kůže, v Tibetu zase kůže z jaků. Indiáni překračovali řeky v tzv. býčích člunech zhotovených z bizoní kůže, tulení kůží se potahovaly kajaky v arktických oblastech. Poslední dobou se ale počet tuleňů výrazně snížil.

(E. Kintley, *Lodě*, upraveno)

7 Vypište ze všech vět zvýrazněných ve výchozím textu základní skladební dvojice.

Řešení: cestovatel využil, okolnosti vyvolávají, řada označuje

8 Vypište z druhého odstavce výchozího textu všechna podstatná jména, která jsou v něm užitá v 7. pádu.

Řešení: prostředkem, plavidly, svazováním, cílem

9 Která z následujících možností obsahuje pouze slova se stejnou předponou?

(Posuzovaná slova jsou ve stejném tvaru jako ve výchozím textu.)

- A) opouštějí, otázek, odborníků
- B) pobavit, podstatné, potahovaly
- C) objevovat, obchodovat, obvyklým
- D) překonat, předchůdcem, překračovali

Řešení: C

10 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
10.1 Vory se vyrábějí pouze ze dřeva.	☐	☐
10.2 Dřevěný člun je mladší než plachetnice.	☐	☐
10.3 Indiáni používali čluny zhotovené z kůže dvou různých zvířat.	☐	☐
10.4 Jedna námořní míle označuje delší vzdálenost než jeden kilometr.	☐	☐

Řešení: 10.1 – N, 10.2 – N, 10.3 – N, 10.4 – A

11 Které z následujících slov nejspíše patří na vynechané místo (**) ve výchozím textu?**

- A) cest
- B) metod
- C) důvodů
- D) způsobů

Řešení: C

12 Která z následujících možností bezprostředně navazuje na výchozí text?

- A) Jejich kajaky se proto odedávna vyrábějí z vodotěsného plátna.
- B) Jejich kajaky se proto stále častěji vyrábějí z vodotěsného plátna.
- C) Jejich kůže je proto odedávna nahrazována vodotěsným plátnem.
- D) Jejich kůže je proto stále častěji nahrazována vodotěsným plátnem.

Řešení: D

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 13

Mravenec byl velmi pilný, a tak si už v létě nashromáždil zásoby potravy na zimu. V zimě k němu přišla luční kobylka a prosila ho, aby se s ní o jídlo podělil. Mravenec se jí zeptal: „A copak jsi dělala v létě?“ Kobylka mu odpověděla: „Po polích jsem si poskakovala a zpívala si.“ Mravenec se zasmál a řekl jí: „Když sis v létě zpívala, tak si v zimě tancuj.“

Ponaučení: Všichni se musí včas postarat o to, aby v období nedostatku netrpěli nouzí.

(Vzhledem k povaze úlohy není zdroj výchozího textu uveden.)

13 Která z následujících možností vystihuje výchozí text?

- A) bajka
- B) pověst
- C) pohádka
- D) anekdota

Řešení: A

14 **Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:**

A) Nebyla tady ani žádná města, ani žádné silnice, a dokonce tady nebyli ani žádní lidé.

B) Proto se takovým horám říká sopky. V některých z nich vybuchují rozžhavené kameny ještě dneska.

C) V nich žili obrovití ještěři, kterým se říká dinosauři, a také různé praopice a praptáci. Byly tady taky kopce. A vysoké hory.

D) Před mockrát moc lety a jednou vteřinkou to na zemi vypadalo docela jinak.

E) Zato tady byla nekonečná moře a v nich žily prapodivné ryby s velkými hlavami a ježatými ploutvemi. Taky tady bylo hodně lesů.

F) V některých byla uprostřed díra a z té se pořád kouřilo. Každou chvíli to někde zarachotilo, žhavé kamení vyletělo do vzduchu a všechno začalo sopit.

(P. Teisinger, Človíčková dobrodružství, upraveno)

Řešení: D – A – E – C – F – B

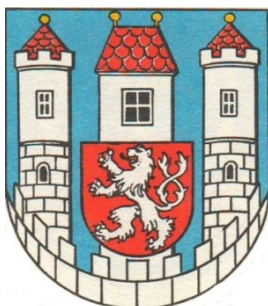
15 Přiřaďte k jednotlivým popisům (15.1–15.3) odpovídající městský znak (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

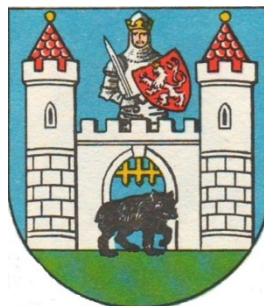
- 15.1 Na znaku je hradební zeď s cimbuřím. Nad bránou s mříží je věž s jedním oknem ukončená trojzubým cimbuřím. _____
- 15.2 Na znaku je hradební zeď s cimbuřím. Nad bránou s otevřenými vraty a vytaženou mříží jsou dvě věže, každá z nich má jedno obdélníkové okno. _____
- 15.3 Na znaku je hradební zeď. Nad bránou s vytaženou mříží je věž s jedním oknem. Obklopují ji dva štíty, na jednom z nich je vyobrazený český lev. _____

(A., Příbyl; K. Liška, *Znaky a pečete středoečeských měst, upraveno*)

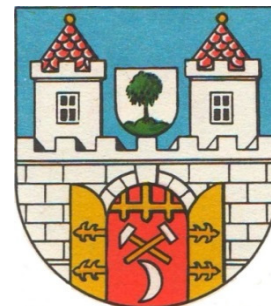
A)

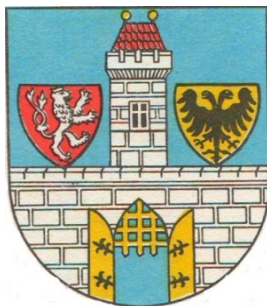
B)

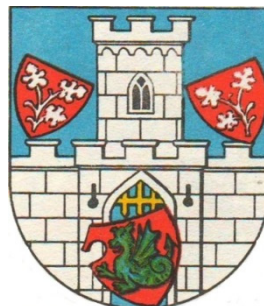
C)

D)

E)

Řešení: 15.1 – E, 15.2 – C, 15.3 – D

Část B1 – Specifikace didaktického testu pro šestiletá gymnázia

Požadavky na uchazeče, který bude skládat jednotnou zkoušku z českého jazyka a literatury v rámci přijímacího řízení do prvního ročníku šestiletého gymnázia, jsou formulovány v souvislosti s RVP ZV a zahrnují požadavky na vědomosti a dovednosti uchazeče v těchto oblastech: jazyková výchova, komunikační a slohová výchova, literární výchova.

Uchazeč o vzdělávání v šestiletém gymnáziu prokáže osvojení následujících vědomostí a dovedností:

1 pravidla českého pravopisu

- ovládá lexikální, morfologický a syntaktický pravopis;

2 slovní zásoba, tvoření slov

- postihne význam pojmenování v daném kontextu;
- postihne význam známých přísloví, rčení, pořekadel, pranostik, doplní jejich chybějící část;
- porovná významy pojmenování, rozliší slova významově nadřazená, podřazená, souřadná;
- rozliší slova jednoznačná a mnohoznačná;
- přiřadí k vybraným pojmenováním synonyma a antonyma;
- rozezná slova citově zbarvená a zdobnělná;
- rozliší spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu, nahradí slovo nespisovné slovem spisovným;
- rozezná slova příbuzná;
- rozliší slovo, slabiku, hlásku (samohlásku, souhlásku, dvojhásku);
- orientuje se ve stavbě slov (předpona, kořen, přípona, koncovka);

3 skladba

- rozliší věty podle postoje mluvčího, správně zaznamená interpunkci na konci věty;
- rozliší větu jednočlennou a dvoučlennou;
- rozliší větu jednoduchou a souvětí, upraví větu jednoduchou na souvětí a naopak;
- určí základní i rozvíjející větné členy (podmět holý a rozvitý, vyjádřený a nevyjádřený; přísudek holý a rozvitý, slovesný a jmenný; předmět, přívlastek shodný a neshodný, příslovečné určení místa, času, způsobu, příčiny), rozezná několikanásobné větné členy;
- rozliší větu hlavní a vedlejší, určí druhy vět vedlejších;
- užívá vhodné spojovací výrazy, nahradí spojovací výraz v souvětí tak, aby smysl zůstal zachován;
- přiřadí větný vzorec konkrétnímu větnému celku;
- rozpozná větu uvozovací, rozliší řeč přímou a nepřímou;
- identifikuje nedostatky ve výstavbě větných celků, případně chybný větný celek opraví;

4 tvarosloví

- určí ohebné i neohebné slovní druhy;
- určí pád, číslo, rod a vzor podstatných jmen;
- určí druh a vzor přídavných jmen;
- určí druh zájmen a číslovek;

- rozliší stupně přídavných jmen a příslovcí;
- určí mluvnické kategorie sloves (osoba, číslo, způsob, čas, slovesný rod a vid);
- vyhledá složené tvary slovesa;
- rozliší příslovečnou spřežku a správně ji napíše;
- správně užívá spojky souřadící a podřadící při tvorbě souvětí;
- utvoří správný tvar slova podle zadaných tvaroslovných kategorií;
- nalezne v daném kontextu chybný tvar slova, případně ho opraví;

5 porozumění textu

- prokáže porozumění textu včetně nepísmenných typů textu (tabulka, graf aj.);
- rozezná hlavní myšlenku textu;
- vystihne nadpis textu na základě hlavní myšlenky textu;
- rozliší podstatné informace od nepodstatných;
- nalezne v textu klíčová slova a obsahové jádro sdělení;
- posoudí úplnost či neúplnost sdělení;
- porovná informace z různých zdrojů;
- odliší fakta od domněnek, názorů, hodnocení autora (objektivní a subjektivní sdělení);
- rozezná manipulativní prvky v reklamě nebo inzerci;

6 slohová výchova

- uspořádá text podle textové návaznosti;
- odhadne pokračování textu nebo doplní jeho předcházející část;
- rozezná hlavní funkci a účel textu;
- rozezná základní slohové útvary a žánry (blahopřání, osobní dopis, dotazník, e-mail, charakteristika, inzerát, návod k použití, oznámení, popis děje, popis pracovního postupu, popis předmětu, pozvánka, přihláška, reklamní text, vypravování, vzkaz, zpráva, žádost, životopis);
- postihne vhodnost či nevhodnost užití jazykových prostředků (spisovných a nespisovných) vzhledem ke komunikační situaci;

7 literární výchova

- používá elementární literární pojmy při jednoduchém rozboru literárních textů (próza, poezie, verš, rým, personifikace, přirovnání);
- orientuje se v literárních druzích (lyrika, epika, drama);
- rozezná základní literární žánry (anekdota, báje, bajka, balada, báseň, epos, hádanka, komiks, legenda, pohádka, pověst, povídka, romance, rozpočítadlo, říkanka, nonsensová, dobrodružná a humoristická literatura, literatura fantasy a sci-fi, ústní lidová slovesnost);
- rozliší literaturu uměleckou a věcnou;
- rozliší umělecký text od neuměleckého, rozezná různé typy neuměleckých textů.

Část B2 – Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na šestiletých gymnáziích

1 Které z následujících souvětí je zapsáno pravopisně správně?

- A) Příčinou vzniku nehod byly námrazy, které změnily silnice v jedno velké kluziště.
- B) Desítky nehod včera zavinyly telefonující řidiči, hmotné škody se vyšplhaly do závratných výšin.
- C) Včerejší nehody způsobily jen lehká zranění, zásah záchrané služby tedy většinou nebyl nutný.
- D) Hromadné nehody sice zkomplikovaly dopravu v hlavním městě, ale objeti na životech si nevyžádaly.

Řešení: A

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–3

Měli byste chuť zajímavě strávit několik víkendů? Tak nám pomozte zútulnit magické prostředí starého zchátralého mlýna, jehož část předloni shořela.

Zbytky mlýna stále působí zvláštním kouzlem. Přestože v budově zmizely některé stropy, duchové se odsud nevytrátili. Snad právě proto se zde často točili filmové pohádky. Čarodějnice tu kuly své pikle, děsiví čerti hráli s lidmi u rozviklaného dřevěného stolu mariáš a snažili se získat jejich podpisy na pekelný úpis. Kolem mlýnského kola spěchala pyšná princezna do Miroslavova království.

Pojďme společnými silami vytvořit z tohoto mimořádného místa odpočinkové centrum. Věříme, že se nám brzy podaří dospět k vysněnému cíli.

(CZVV)

2 Najděte ve výchozím textu šest slov, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Řešení: víkendů, zútulnit, působí, točily, dřevěného, cíli

3

3.1 Napište podstatné jméno, které je příbuzné se slovem *vysněný* a zároveň se skloňuje podle vzoru hrad.

3.2 Napište podstatné jméno, které je příbuzné se slovem *dospět* a zároveň se skloňuje podle vzoru kost.

Řešení: 3.1 – sen, 3.2 – dospělost

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 4–5

Každou **poslední** srpnovou středu se ve španělském městě Buñol koná La Tomatina. Do města se sjedou lidé z **celého** světa a jako **zběsilí** po sobě hází rajčata.

Tato akce má jasně definovaná pravidla. Zbraněmi musí být jenom rajčata. Každé rajče musí být před hodem rozmáčknuťo, aby nikdo nebyl zraněn. Organizátoři akce také doporučují, aby si všichni na sebe vzali staré oblečení (ideální je **spodní** prádlo nebo plavky). Rajčatové skvrny se totiž nikdy nevyperou.

Už krátce po obědě město vypadá, jako by se na něj vylilo milion flašek kečupu. Potoky rajčatové šťávy sahají až do výšky 30 cm. Po skončení bitvy musí přijet požární vozy, aby umyly vodou ulice a někdy i lidi.

I takhle může vypadat radost ze života po španělsku.

(Guinnessovy světové rekordy 2005, upraveno)

4 Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda je lze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma (A), nebo ne (N):

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

		A	N
4.1	spodní – dolní	☐	☐
4.2	zběsilí – šílení	☐	☐
4.3	celého – úplného	☐	☐
4.4	poslední – zbývající	☐	☐

Řešení: 4.1 – N, 4.2 – A, 4.3 – N, 4.4 – N

5 Ve které z následujících možností je nahrazeno nespisovné slovo užitá ve výchozím textu slovem spisovným?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu podtržena.)

- A) místo *už* má být *již*
- B) místo *bitvy* má být *boje*
- C) místo *flašek* má být *láhvi*
- D) místo *jenom* má být *pouze*

Řešení: C

6 Na vynechané místo (****) v přísloví doplňte příslušné slovo:

Nový spolužák se začal vytahovat, že je naprosto skvělý matematik. Zdůrazňoval, že my ostatní mu nesaháme ani po kotníky. Pak ale přišel první test a z celé třídy dostal pětku jen on. Platí pro něj: Pýcha předchází ****.

Řešení: pád

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–9

Ono dubnové pondělí městečko Meung připomínalo posádkové město při poplachu. Děcka povykovala v uličkách a občané s halapartnami spěchali k hospodě U Svobodného mlynáře.

Toho dne byl příčinou rámusu mladík, který svým poněkud ošuntělým oblečením připomínal statkářského synka z venkova. Kůň, na kterém mladík seděl, vzbuzoval posměch oranžovou srstí a nepravidelným krokem herky. Mladík se jmenoval d'Artagnan.

Před vraty hospody sestoupil z koně. U pootevřeného okna stál šlechtic a s někým hovořil. D'Artagnan špicoval uši. Hovoří snad o něm? Ano. Jeho kůň má prý krátké nohy a břicho má vypouklé jako zelnou bečku.

„Hej, pane!“ vykřikl d'Artagnan. „Řekněte, čemu se smějete.“

Šlechtic (1) pohlédl na vesnického dacana spatra a procedil mezi zuby: „Nemluví s vámi, pane!“

„Zato já s vámi ano!“

Šlechtic (2) měl ale pro strach uděláno. „Vyhrazuji si právo smát se, kdy a komu chci!“

„A já zase nestrpím, aby se kdokoliv smál, když se to nelíbí mně!“

„To vám chválím,“ obrátil se šlechtic k d'Artagnanovi zády a chystal se vejít do hostince, jenže (3) mladíkova prudká povaha nedovolila drzounovi odejít bez trestu.

Zvolal proto na šlechtice: „Otočte se, pane posměváčku, (4) nedovolil bych si vás napadnout zezadu.“

V tu chvíli se na d'Artagnana vrhla chasa s lopatami a hráběmi.

„Naložte mu, dokud sám neřekne dost.“ Po těchto slovech zmizel šlechtic v hostinci.

(A. Dumas, *Tři mušketýři*, upraveno)

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

(Posuzované úseky jsou ve výchozím textu podtrženy a očíslovány.)

	A	N
7.1 První podtržený úsek poukazuje na šlechticovu povýšenost.	☐	☐
7.2 Druhý podtržený úsek poukazuje na šlechticovu nebojácnost.	☐	☐
7.3 Třetí podtržený úsek poukazuje na d'Artagnanovu vznětlivost.	☐	☐
7.4 Čtvrtý podtržený úsek poukazuje na d'Artagnanovu nečestnost.	☐	☐

Řešení: 7.1 – A, 7.2 – A, 7.3 – A, 7.4 – N

8 Která z následujících možností vystihuje význam slovního spojení *špicovat uši*?

(Posuzované slovní spojení se nachází ve třetím odstavci výchozího textu.)

- A) roztržitě poslouchat
- B) pozorně poslouchat
- C) bezděčně poslouchat
- D) nenápadně poslouchat

Řešení: B

9 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Šlechtic promlouvá výhradně k d'Artagnanovi.
- B) Příjezd d'Artagnana způsobil v městečku rozruch.
- C) D'Artagnanův otec byl chudý majitel venkovského statku.
- D) Tajný rozhovor dvou šlechticů se týkal d'Artagnanova koně.

Řešení: B

10 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:

A) Velice se zaradovala, protože v ní objevila ztracenou čajovou krabici. Začala se divit, kde se vzal v Terčině skříňce zapomenutý čaj.

B) Maminka se jich hrozně lekla a vykřikla. Okamžitě přiběhl tatínek, aby zjistil, co se děje. Potom si zavolali Terku.

C) Terka však stále trvala na svém: „Oni chtějí do Francie!“ Maminka ale řekla rázně: „Do Francie ne, tam by je mohli sníst, musíme je vypustit ještě v Itálii!“

D) Ptali se jí, proč s sebou veze hlemýžďe. „Protože se sami nikam nedoplazí, tak jsem je vzala na výlet.“ Maminka řekla, že to by nešlo, protože hlemýždi by to trápení v plechové krabici nemuseli přežít. Zítra budou ve Francii a co tam s krabicí plnou hlemýžďů?

E) Maminka připravovala večeři. Sáhla do bedny s bramborami, aby odtud nějaké vybrala, a náhodou narazila i na Terčinu skříňku.

F) Potom ovšem krabici s čajem otevřela a zjistila, že místo čaje s nimi jede pět hlemýžďů.

(E. Papoušková, Cestování s Velrybou, upraveno)

Řešení: E – A – F – B – D – C

11 Ve které z následujících vět je součástí přísudku jmenného se sponou přídavné jméno?

- A) V závodu mistrovství světa byl nejrychlejší český rychlobruslař.
- B) Nejnovějším mistrem světa v rychlobruslení je český reprezentant.
- C) Český reprezentant se stává novým mistrem světa v rychlobruslení.
- D) Vítězem ostře sledovaného závodu mistrovství světa se stal český rychlobruslař.

Řešení: A

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 12–13

TEXT 1

Prodám sochu mistra Yody v životní velikosti. Měří 89 cm (s mečem je výška 135 cm). Její hmotnost je 25 kg. Má úžasné detaily, zejména obličej je dokonale propracovaný. Zvukové efekty světelného meče vás okouzlí. Socha je unikátní, vyrobeno bylo jen několik stovek kusů. Úžasná příležitost pro každého fanouška Star Wars. V případě zájmu mě kontaktujte prostřednictvím e-mailu.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

TEXT 2

Základem **věty** je sloveso v určitém tvaru (např. *Rychle nastupujte! To je ale ostuda.*).
Větný ekvivalent neobsahuje sloveso v určitém tvaru, ale infinitiv nebo jiné slovní druhy (např. *Rychle nastupovat! Ta ostuda.*).

(CZVV)

12 TEXT 1 je doslovný přepis celého inzerátu otištěného v novinách, chybí v něm však některé údaje. Která z následujících možností uvádí dva nejpodstatnější?

- A) kontakt na prodávajícího a důvod prodeje předmětu
- B) cena prodávajícího předmětu a kontakt na prodávajícího
- C) rok výroby prodávajícího předmětu a důvod prodeje předmětu
- D) cena prodávajícího předmětu a rok výroby prodávajícího předmětu

Řešení: B

13 Najděte v TEXTU 1 větný ekvivalent a napište dvě jeho počáteční slova.

Při řešení úlohy vycházejte z definice uvedené v TEXTU 2.

Řešení: úžasná příležitost

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

K živočichům žijícím ve volné přírodě je obvykle složité se přiblížit. Jeden vědec se proto rozhodl, že s pomocí robota zjistí, jak **plaší** tučňáci reagují na cizorodý předmět.

(100+1 zahraničních zajímavostí 20/2014, upraveno)

14

14.1 Napište, kterým slovním druhem je ve výchozím textu slovo *plaší*.

Odpověď запиšte celými slovy.

14.2 Napište smysluplnou větu o maximálně 5 slovech, v níž slovo *plaší* bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Řešení: 14.1 – přídavné jméno, 14.2 – např. Malé děti rády plaší slepice.

15 Přiřaďte k jednotlivým větám (15.1–15.3) možnost (A–E), která označuje větný člen zvýrazněný ve větě:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

15.1 K babičce pojedeme **v létě**. _____

15.2 Na pobřeží stál hrad **z písku**. _____

15.3 Odmala jsem se zajímala **o historii**. _____

- A) předmět
- B) přívlástek shodný
- C) přívlástek neshodný
- D) příslovečné určení času
- E) příslovečné určení místa

Řešení: 15.1 – D, 15.2 – C, 15.3 – A

Část C1 – Specifikace didaktického testu pro čtyřleté obory vzdělání a nástavbová studia s maturitní zkouškou

Požadavky na žáka 9. ročníku ZŠ, který bude skládat jednotnou zkoušku z českého jazyka a literatury v rámci přijímacího řízení na čtyřleté obory středních škol zakončených maturitní zkouškou, jsou formulovány v souvislosti s RVP ZV a zahrnují požadavky na vědomosti a dovednosti žáka v těchto oblastech: jazyková výchova, komunikační a slohová výchova, literární výchova.

Uchazeč o vzdělávání ve čtyřletém oboru vzdělání a nástavbovém studiu s maturitní zkouškou prokáže osvojení následujících vědomostí a dovedností:

1 pravidla českého pravopisu

- ovládá lexikální, morfologický a syntaktický pravopis (včetně psaní interpunkce);

2 slovní zásoba, tvoření slov

- postihne význam pojmenování v daném kontextu;
- postihne význam známých přísloví, rčení, pořekadel, pranostik, doplní jejich chybějící část;
- nahradí slova přejatá českými ekvivalenty;
- rozliší původní i přenesený význam slova, rozpozná v textu ustálené slovní spojení, uvede jeho význam;
- porovná významy pojmenování, rozliší slova významově nadřazená, podřazená, souřadná;
- rozliší slova jednoznačná a mnohoznačná;
- přiřadí k vybraným pojmenováním synonyma a antonyma, rozezná homonyma;
- rozezná slova citově zbarvená a zdobnělná;
- orientuje se ve vrstvách národního jazyka, rozliší spisovné a nespisovné jazykové prostředky (obecná čeština, jazykové prostředky hovorové a archaické, nářečí, slang, argot);
- rozezná slova příbuzná;
- rozliší slovo, slabiku, hlásku (samohlásku, souhlásku, dvojhlásku);
- určí způsob, kterým bylo slovo vytvořeno (odvozování, skládání, zkracování);
- orientuje se ve stavbě slov (předpona, kořen, přípona, koncovka);

3 skladba

- rozliší věty podle postoje mluvčího, správně zaznamená interpunkci na konci věty;
- rozliší větu jednočlennou, dvoučlennou a větný ekvivalent;
- rozliší větu jednoduchou a souvětí, upraví větu jednoduchou na souvětí a naopak;
- určí základní i rozvíjející větné členy (podmět holý a rozvitý, vyjádřený, nevyjádřený, všeobecný; přísudek holý a rozvitý, slovesný, jmenný a jmenný se sponou; přívlástek postupně rozvíjející, shodný a neshodný, těsný a volný; předmět; doplněk; příslovečné určení místa, času, způsobu, míry, příčiny, účelu, podmínky, přípustky), rozezná několikanásobné větné členy;
- rozliší souvětí souřadné a podřadné, určí druhy vět vedlejších, určí poměr mezi souřadně spojenými větnými členy a mezi souřadně spojenými větami (slučovací, vylučovací, odporovací, stupňovací, příčinný, důsledkový);

- přiřadí graf zaznamenávající syntaktické vztahy ve větě a souvětí konkrétnímu větnému celku;
- užívá vhodné spojovací výrazy, nahradí spojovací výraz v souvětí tak, aby smysl zůstal zachován;
- rozpozná větu uvozovací, rozliší řeč přímou a nepřímou, převede správně nepřímou řeč do řeči přímé a naopak;
- identifikuje nedostatky ve výstavbě větných celků, případně chybný větný celek opraví;

4 tvarosloví

- určí ohebné i neohebné slovní druhy;
- určí pád, číslo, rod a vzor podstatných a přídavných jmen;
- určí druh přídavných jmen, zájmen a číslovek;
- ovládá stupňování přídavných jmen a příslovcí;
- určí pád, číslo a rod zájmen a číslovek;
- určí mluvnické kategorie sloves (osoba, číslo, způsob, čas, slovesný rod a vid);
- vyhledá složené tvary slovesa;
- rozliší příslovečnou spřežku a správně ji napíše;
- rozliší spojky souřadící a podřadící, správně je užívá při tvorbě souvětí;
- utvoří správný tvar slova podle zadaných tvaroslovných kategorií;
- nalezne v daném kontextu chybný tvar slova, případně ho opraví;

5 porozumění textu

- prokáže porozumění textu včetně nepísmenných typů textu (tabulka, graf aj.);
- rozezná hlavní myšlenku textu;
- vystihne nadpis textu na základě hlavní myšlenky textu;
- rozliší podstatné informace od nepodstatných;
- nalezne v textu klíčová slova a obsahové jádro sdělení;
- posoudí úplnost či neúplnost sdělení;
- porovná informace z různých zdrojů;
- odliší fakta od domněnek, názorů, hodnocení autora (objektivní a subjektivní sdělení);
- rozezná v textu prvky manipulace a nadsázky;

6 slohová výchova

- uspořádá text podle textové návaznosti;
- odhadne pokračování textu nebo doplní jeho předcházející část;
- rozliší základní slohové postupy, rozezná hlavní funkci a účel textu;
- rozezná základní slohové útvary a žánry (blahopřání, osobní a úřední dopis, diskuse, dotazník, e-mail, charakteristika, inzerát, líčení, návod k použití, objednávka, oznámení, popis děje, popis místa, popis pracovního postupu, popis předmětu, pozvánka, přihláška, referát, reklamní text, úvaha, výklad, výpisek, vypravování, vzkaz, zpráva, žádost, životopis);
- respektuje charakter komunikační situace (najde slovo nevhodně užitě vzhledem k dané komunikační situaci a nahradí je vhodnějším);
- posoudí, který text je vzhledem k dané komunikační situaci vhodnější;

7 literární výchova

- používá elementární literární pojmy při jednoduchém rozboru literárních textů (téma, kompozice, próza, poezie, postava, verš, volný verš, rým, rytmus, metafora, personifikace, přirovnání, kontrast);
- orientuje se v literárních druzích (lyrika, epika, drama);
- rozezná základní literární žánry (anekdota, báje, bajka, balada, báseň, epigram, epos, hádanka, komedie, komiks, legenda, pohádka, pověst, povídka, román, romance, rozpočítadlo, říkanka, tragédie, nonsensová, dobrodružná a humoristická literatura, literatura fantasy a sci-fi, ústní lidová slovesnost);
- rozliší literaturu uměleckou a věcnou;
- rozliší umělecký text od neuměleckého, rozezná různé typy neuměleckých textů.

Část C2 – Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na čtyřletých oborech vzdělání a na nástavbových studii ukončených maturitní zkouškou

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Na úporný kašel si lékařce ztěžoval už několik měsíců.
- B) Všechny obchody tento týden zlevnily mléčné výrobky.
- C) Nový trenér dokázal fotbalisty při tréninku úplně ztrhat.
- D) Během festivalu měli diváci možnost zhlédnout šest filmů.

Řešení: A

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

Přestože jsou teprve jarní prázdniny, my už si začínáme vybírat letní rodinnou dovolenou. Celé rozsáhlé příbuzenstvo se už sedmí večer schází v našem obývacím pokoji, listuje katalogy a plameně diskutuje o výhodách jednotlivých přímořských letovisek.

Včera bylo hitem Turecko. V katalogu byl popsán přepichový hotel s milým a vstřícným personálem, lákadlem byla i krásná oblázková pláž. Bohužel nám ale nevyhovovalo umístění hotelu, je totiž příliš vzdálen od letiště. Dnes to chvilku vypadalo na návštěvu Španělska. Zájezd je však výrazně dražší, než si můžeme dovolit. Mám obavy z toho, s čím někdo z mých blízkých přijde zítra. Abychom nakonec neskončili v Krkonoších jako minulý rok.

(CZVV)

2 Najděte ve výchozím textu pět slov, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Řešení: sedmý, plamenně, přepychový, příliš, mých

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 3

Zapomínání se nemusí rovnat stáří v případě, že mozek budete denně pořádně procvičovat. Lidé vedení ke čtení knih lépe zapojují svou fantazii, což pomáhá jejich mozek udržovat v kondici. Ještě účinnější trénink šedých buněk je přeříkávání textů nahlas!

(Překvapení 1. 11. 2010, upraveno)

3 Které z následujících slov není ve výchozím textu podstatným jménem?

- A) čtení
- B) vedení
- C) přeříkávání
- D) zapomínání

Řešení: B

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 4–5

TEXT 1

S naší učitelkou výtvarky se prostě nenudíme. Třeba dneska dopoledne nás zatáhla do kulturáku na nějakou výstavu moderního umění. Moc jsme těm flekům nerozuměli a už po pár minutách koukání na obraz *Tajemné mraky mizící za obzorem v prostoru nekonečného bytí* se nám začaly dělat mžitky před očima. Můj brácha, kterej chodí do první třídy, fakt umí kreslit líp. Snad poprvý se celá třída těšila na návrat do školy. To jsme ale ještě nevěděli, že nás učitelka překvapí nečekanou písemkou.

(CZVV)

TEXT 2

V běžně mluveném jazyce dochází často k **univerbizaci**, tzn. nahrazení víceslovného pojmenování jednoslovným pojmenováním (např. *hlavní nádraží – hlavák, občanský průkaz – občanka*).

(Příruční mluvnice češtiny, upraveno)

4 Vypište z TEXTU 1 všechna slova vzniklá univerbizací.

Řešení: výtvarky, kulturáku, písemkou

5 Napište druh věty vedlejší, která je zvýrazněna v TEXTU 1.

Řešení: předmětná

6 Která z následujících vět neobsahuje chybně užitou koncovku?

- A) Několik let se léčil kvůli problémům s oběma kolenama.
- B) V rohu místnosti byl stůl se čtyřma zlomenýma nohama.
- C) Kapesní hodinky ukazovaly čas miniaturníma ručičkama.
- D) Potutelně na mě mrkal svýma krásnýma modrýma očima.

Řešení: D

7 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je dvojčlenná (A), či nikoli (N):

	A	N
7.1 Mám kašel.	☐	☐
7.2 Bolí mě v krku.	☐	☐
7.3 Třeští mi hlava.	☐	☐
7.4 Necítím se dobře.	☐	☐

Řešení: 7.1 – A, 7.2 – N, 7.3 – A, 7.4 – A

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–9

Po vlnách oceánů možná opět popluje světoznámý Titanic. Nápad postavit stejný parník dostal sedmnáctiletý student stavební průmyslovky. Ondřej Vrkoč už našel pro svou odvážnou myšlenku prvního spojence.

„Loni mi zavolał, že se zajímá o stavbu druhého Titaniku. Oslovil mě, zda se s ním na tom nechci podílet,“ líčí ředitel loděnice ve Chvaleticích Ivan Samák. Společně našli velkou přímořskou loděnici, která by patrně byla schopna repliku slavné lodě postavit.

Ambiciózní plán má ale háček. Stavba obřího Titaniku II. by totiž vyšla na 10,5 miliardy korun.

(www.idnes.cz, upraveno)

8 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je vyjádřena domněnka?

- A) oslovil mě, zda se s ním na tom nechci podílet
- B) loni mi zavolał, že se zajímá o stavbu druhého Titaniku
- C) která by patrně byla schopna repliku slavné lodě postavit
- D) Ondřej Vrkoč už našel pro svou odvážnou myšlenku prvního spojence

Řešení: C

9 Vypište z každé věty zvýrazněné ve výchozím textu jedno slovo, které je podmětem.

Řešení: Titanic, student, plán, stavba

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 10–13

(1) „Co tomu říkáte, Watsone?“

„Je to případ, nad kterým zůstává rozum stát.“

„Má opravdu několik pozoruhodných rysů, nad nimiž si lámu hlavu. Vezměte si například ty otisky nohou. Proč myslíte, že se šlápěje změnily?“

„Mortimer říkal, že Baskerville prošel tím kusem aleje po špičkách.“

„Ale Watsone, Mortimer toliko opakoval, co nějaký hlupák vypověděl před porotou. Proč by někdo chodil alejí po špičkách?“

„Jak to tedy bylo, Holmesi?“

„Utíkal, Watsone. Utíkal, aby spasil život. Utíkal tak dlouho, až mu puklo srdce a padl mrtev na tvář.“

„Utíkal? A před čím utíkal?“

„To právě nevíme – v tom je klíč k záhadě. Jsou tu náznaky, že ten člověk šlel hrůzou ještě dřív, než se dal na útěk.“

„Jak to můžete vědět, Holmesi?“

(2) „Vycházím z předpokladu, že **příčina jeho strachu k němu přicházela přes blata**. Charles Baskerville však **utíkal od svého domu pryč**, místo aby utíkal směrem k němu, jak ukazují jeho stopy. Proč? Vysvětlení je podle mě jediné: **byl to už člověk zbavený zdravého rozumu**. Pak je tu ovšem ještě otázka, na koho tehdy čekal.“

„Holmesi, vy myslíte, že na někoho čekal?“

(3) „Charles Baskerville byl postarší člověk nevalného zdraví. Můžeme pochopit, že každý večer chodíval na kratší procházku, ale v kritickou noc byla půda vlhká a počasí nevlídné. Nezdá se vám proto divné, že stál v aleji pět či deset minut, jak z doutníkového popela odvodil doktor Mortimer s postřehem bystřejším, než bych se u něho byl nadál? Považuji za pravděpodobné, že **u té branky nestál každý večer**. Naopak – všechno nasvědčuje tomu, že se blatům vyhýbal. Oné noci tam však čekal. Věc se začíná rýsovat, Watsone. Souvislosti začínají vystupovat.“

(A. C. Doyle, *Pes baskervillský*, upraveno)

10 Které z následujících tvrzení vyplývá ze třetí části výchozího textu?

- A) Holmese nepřekvapilo, že doktor Mortimer je tak bystrý.
- B) Holmese překvapilo, že doktor Mortimer není moc bystrý.
- C) Holmes očekával, že doktor Mortimer bude mít dobrý postřeh.
- D) Holmes neočekával, že doktor Mortimer bude mít takový postřeh.

Řešení: D

11

11.1 Vypište ze třetí části výchozího textu synonymum slova *chatrný*.

11.2 Vypište ze třetí části výchozího textu podstatné jméno, které má v textu význam *vzájemný vztah věcí nebo jevů*.

Řešení: 11.1 – nevalného, 11.2 – souvislosti

12 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Slovní spojení *otisky nohou* a slovo *šlépěje*, které jsou ve výchozím textu podtrženy, je nutné posuzovat v kontextu výchozího textu.)

- A) Slovní spojení *otisky nohou* je významově nadřazené slovu *šlépěje*.
- B) Slovní spojení *otisky nohou* a slovo *šlépěje* označují tutéž skutečnost.
- C) Slovo *šlépěje* je významově nadřazené slovnímu spojení *otisky nohou*.
- D) Slovo *šlépěje* a slovní spojení *otisky nohou* označují odlišnou skutečnost.

Řešení: B

13 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda se jedná o fakt (F) podložený důkazy, nebo pouze o Holmesovu domněnku (D):

(Uvedené možnosti je nutné posuzovat v kontextu výchozího textu.)

	F	D
13.1 utíkal od svého domu pryč	☐	☐
13.2 u té branky nestál každý večer	☐	☐
13.3 byl to už člověk zbavený zdravého rozumu	☐	☐
13.4 příčina jeho strachu k němu přicházela přes blata	☐	☐

Řešení: 13.1 – F, 13.2 – D, 13.3 – D, 13.4 – D

14 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Představoval se jako dozorčí úředník telefonní ústředny a žádal například babičky, aby našly krejčovský metr a změřily telefonní šňůru od zdi k přístroji. Zvláště si ale zasedl ten mladík na majitele telefonního přístroje číslo to a to.

B) „Vejde nenávidím,“ pravil mladík. „Tak to bude asi omyl.“ Zavěsil a pak se celý týden těšil, až zase v pátek zavolá pana Kohoutka a bude chtít pana Slepíčku.

C) Jmenoval se Eduard Kohoutek. Týden co týden se v pátek ve tři hodiny konal tento telefonní rozhovor: „Dobrý den!“ „Dobrý den!“ „Je prosím doma pan Slepíčka?“

D) Byl jeden student, jmenoval se, řekněme, Pokštefl. Jeho záliba byla telefonovat neznámým lidem a dělat si z nich šprťouchlata.

E) „Ó nikoliv!“ odpovídal kultivovaný hlas, „u telefonu Eduard Kohoutek.“ „Tak slepička není doma?“ říkával pokaždé student. „A snesla vám včera vajíčko?“ „Nikoliv, nesnesla,“ odpovídal zdvořilý hlas. „Máte rád vajíčka?“

(L. Aškenazy, *Vajíčko*, upraveno)

Řešení: D – A – C – E – B

15 Přiřadte k jednotlivým textům (15.1–15.3) možnost (A–E), která nejlépe vystihuje charakter příslušného textu:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 15.1 Zamilovaný pár, který studuje na vysoké škole matematiku, se ruku v ruce prochází po nábřeží. Dívka se zasněně zeptá chlapce: „Myslíš na to, co já?“ Chlapec bez váhání odpoví: „Jistě, miláčku.“ „A kolik ti to teda vyšlo?“ _____
- 15.2 Za trochu lásky šel bych světa kraj
šel s hlavou odkrytou a šel bych bosý
šel v lednu, ale v duši věčný máj
šel vichřicí, však slyšel zpívat kosy. _____
- 15.3 Na místa, kde Orfeus zpíval, přicházeli bohové. Také vodní víly vystupovaly z vln, sotva zaslechly Orfeův zpěv. Do jedné z nich se Orfeus zamiloval. Víla se jmenovala Eurydika a byla kouzelná jako Orfeovy písně. Krátký čas žili spolu šťastni. Jednoho dne musil Orfeus odejít z domu a Eurydika zůstala sama. _____

(Vzhledem k povaze úlohy nejsou zdroje výchozích textů uvedeny.)

- A) báje
- B) anekdota
- C) lyrická báseň
- D) epická báseň
- E) divadelní hra

Řešení: 15.1 – B, 15.2 – C, 15.3 – A